

Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

9 juni 2008 / rapportnummer 1884-90

1. OORDEEL OVER HET MER

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Wijngaarden en Ossendrecht een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de bouw van een nieuw compressorstation bij Wijngaarden. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport¹ (MER) opgesteld. Daarnaast heeft de Commissie voor de m.e.r. (verder in dit advies 'de Commissie' genoemd) een addendum MER Wijngaarden-Ossendrecht d.d. 23 april 2008 ontvangen.²

Dit addendum heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert het addendum bij de ontwerp-plannen en/of de ontwerp-beschikkingen ter visie te leggen.

De Commissie is van mening dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is.

Bij ontwikkeling van het voorkeursalternatief is al in vergaande mate uitgegaan van het zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken van de negatieve milieugevolgen. Het gevolg daarvan is wel dat het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief weinig onderscheidend zijn.

Het belangrijkste aandachtspunt voor het traject Wijngaarden-Ossendrecht is de locatie van het compressorstation. Hiervoor is een uitgebreide locatiestudie uitgevoerd waarin 18 verschillende locaties zijn beschouwd. De studie is op hoofdlijnen goed uitgevoerd en er is zorgvuldig omgegaan met zienswijzen die op de startnotitie zijn ontvangen. De locatiestudie maakt inzichtelijk dat *alle* locaties negatieve milieueffecten kennen. Op basis van de milieueffecten is een aantal locatiealternatieven voor het compressorstation weinig onderscheidend. De keuze voor het meest milieuvriendelijke locatiealternatief lijkt vooral een afweging waarbij het vigerende beleid en technische en financiële overwegingen de doorslag geven.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL EN AANBEVELINGEN

2.1 Locatie Compressorstation

Voor de locatiestudie zijn naast de in de startnotitie genoemde locaties tevens suggesties uit de zienswijze in beschouwing genomen. In het MER zijn 18 verschillende locatiealternatieven bestudeerd. Op basis van de beschikbare ruimte is een vijftal locaties afgevalen.³ De overige locatiealternatieven zijn op verschillende criteria beoordeeld en met elkaar vergeleken. Het betreft hier

---

¹ Voor technische informatie over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie, samenstelling van de werkgroep en een overzicht van de door de initiatiefnemer aangeleverde stukken wordt verwezen naar bijlage 1. In bijlage 2 is een overzicht van de inspraakreacties opgenomen.

² Waar hierna het MER staat wordt het MER (d.d. 8 januari 2008) en het addendum (d.d. 23 april 2008) bedoeld.

³ Op deze locaties was onvoldoende aaneengesloten ruimte beschikbaar.

zowel milieucriteria als technische en financiële criteria. Echter, waar het gaat om de ontwikkeling van het mma mag een eerder vastgelegd budget geen argument zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten.⁴ Derhalve heeft de Commissie bij haar beoordeling van het mma de financiële en overkomelijke technische problemen buiten beschouwing gelaten. Op basis van de milieucriteria lijkt een viertal locaties weinig onderscheidend; deze locaties kennen allen milieunadelen. Op basis van milieueffecten lijkt er geen eenduidig antwoord te zijn op de vraag welke locatie het meest milieuvriendelijke alternatief is. Hierdoor constateert de Commissie dat de locatie Wijngaarden (CS1) niet onterecht als mma is aangewezen.

De Commissie merkt op dat de locatiestudie voor het compressorstation goed is uitgevoerd. De verschillende milieunadelen zijn tegen elkaar afgewogen. Daarnaast is zorgvuldig omgegaan met de suggesties voor de locatie Wijngaarden; zoals geen gaskoelinstallatie, inpassing in het landschap en het gebruik van infrarood licht.

2.2 Externe Veiligheid

In de vastgestelde richtlijnen werd gevraagd een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico) te geven.⁵ Deze risicoschattingen dienden gemaakt te worden zoals wettelijk voorgeschreven. Hieraan is voldaan. Waar het gaat om toetsing aan toekomstig beleid adviseert de Commissie de informatie in het MER aan te scherpen, dit is in paragraaf 2.2.2 verder toegelicht. Aangezien het hier om toekomstig beleid gaat, betreft het geen tekortkoming in het MER

2.2.1 Vigerend beleid: Zonering

In het MER wordt gesteld dat de bebouwingsafstand nabij Baanhoek West wordt gehalveerd tot 25 meter en dat hiervoor risicoreducerende maatregelen, conform de Circulaire 'Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen', uit 1984, worden genomen. In tegenstelling hetgeen in de zienswijze⁶ staat, zijn deze maatregelen zijn in de rapportage Kwantitatieve Risico-toetsing Tracé Wijngaarden-Ossendrecht weergegeven. Aangezien deze rapportage onderdeel uitmaakt van het MER is voldoende informatie tot besluitvorming aanwezig. Nabij de kruising met de Merwede staan *binnen* de 25 meter zone een drietal panden waarvoor met het bevoegd gezag een uitzondering overeengekomen dient te worden.⁷

■ De Commissie adviseert het betreffende bevoegd gezag in overleg te treden met de initiatiefnemer (en brandweer) over de panden welke zich binnen de 25 meter zone bevinden.⁸

---

⁴ Op basis van kosten mag een ontwikkelingsrichting niet worden uitgesloten bij de ontwikkeling van het mma. Financiële overwegingen kunnen echter wel een rol spelen bij de ontwikkeling van het voorkeursalternatief.

⁵ De Commissie merkt hierbij op dat voor het bepalen van de relatie met de externe veiligheidsaspecten ten aanzien van windturbines een verouderde (concept) versie van "Het handboek risicozonering windturbines", SenterNovem is gehanteerd in plaats van de definitieve versie van januari 2005. Aangezien de methodiek niet wettelijk is voorgeschreven betreft het hier geen tekortkoming

⁶ In zienswijze nummer 1 wordt opgemerkt dat de risicoreducerende maatregelen niet in het MER zijn opgenomen. Deze maatregelen zijn weergegeven in de achtergrond rapporten Externe Veiligheid (rapportage Kwantitatieve Risico-toetsing Tracé Wijngaarden-Ossendrecht) en maken derhalve onderdeel uit van het MER.

⁷ Hier wordt tevens in zienswijze nummer 1 op gewezen op.

2.2.2 Toekomstig beleid: AMvB Buisleidingen

Groepsrisico algemeen

Het groepsrisico (GR) is getoetst aan de oriënterende waarde. In het MER zijn de effecten van externe veiligheid als neutraal beoordeeld wanneer er geen overschrijding van de oriënterende waarde van het GR is. Het effect is echter pas neutraal als er geen significante toename van het GR is; het Bevoegd Gezag dient aan te geven wanneer een toename van het GR als significant wordt beschouwd. Indien er sprake is van een significante toename van het GR dient deze door het bevoegd gezag te worden verantwoord.⁹

- De Commissie adviseert om per gemeente te definiëren wanneer sprake is van een significante toename en vervolgens inzichtelijk te laten maken of en waar er een significante toename van het groepsrisico optreedt.

Groepsrisico compressorstation

Het groepsrisico (GR) en plaatsgebonden risico (PR) is niet voor alle locatiealternatieven bepaald. Gezien de benodigde ligging tot bebouwing vanwege geluid (300 meter) worden voor wat betreft externe veiligheid geen knelpunten voor de overige locaties verwacht. Derhalve kan met de informatie in het MER worden volstaan.

2.3 Natuur

2.3.1 Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Het voorgenomen tracé doorsnijdt het Natura 2000-gebied Brabantse Wal en doorkruist het Hollands Diep door een bestaande leidingtunnel. Daarnaast passeert het tracé de Natura 2000-gebieden Biesbosch en Markiezaatsmeer. De effecten van de voorgenomen activiteit op deze Natura 2000-gebieden zijn adequaat beschreven. In de passende beoordelingen is voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen significant negatieve gevolgen zullen optreden.

Ecologische Hoofdstructuur

Het tracé doorsnijdt enkele gebieden die zijn aangewezen als (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en een aantal verbindingzones. Voor (beschermde) natuurgebieden is per deelgebied een goede gebiedsbeschrijving en bijbehorende effectbeschrijving gegeven.¹⁰ Aangezien de aardgasleiding overwegend in de buisleidingstraat ligt en veel van de gebieden ten tijde van de aanleg van de leiding nog in agrarisch gebruik zijn, zijn de negatieve gevolgen voor de EHS en verbindingzones zeer beperkt en tijdelijk van aard. De Commissie constateert dat geen inzicht wordt gegeven of de aardgastransportleiding mogelijke beperkingen vormt voor de toekomstige natuurontwikkeling (zoals beperkingen met betrekking tot de aanplant van diepwortelende bomen).

---

⁸ Uit documentatie (d.d. 21 mei '08) die de Commissie op 2 juni 2008 van de initiatiefnemer heeft ontvangen blijkt dat de initiatiefnemer reeds heeft gereageerd op zienswijze nummer 7.

⁹ Formeel is het Bevoegd gezag verantwoordelijk voor de verantwoording van het groepsrisico, hiervoor dient door de initiatiefnemer voldoende informatie aangeleverd te worden.

¹⁰ De Commissie constateert dat er alleen een gesommeerde effectscore voor het gehele tracé is weergegeven terwijl een score per deelgebied meer inzicht biedt.

- De Commissie adviseert om voor besluitvorming inzicht te laten verstrekken in mogelijke beperkingen door de aardgastransportleiding voor toekomstige natuurontwikkelingen.

2.4 GEA-objecten

Het tracé doorkruist verschillende GEA-objecten en waardevolle geomorfologische vormen. Op die plaatsen waar het tracé zich in een reeds bestaande leidingstraat bevindt, wordt in het MER gesteld dat naar alle verwachting over de hele lengte en breedte van de leidingstraat al verstoring van de ondergrond en/of het reliëf heeft plaatsgevonden. Hierbij wordt aangegeven dat de gaafheid van de huidige situatie ter hoogte van het nieuwe tracé door een aardkundig specialist bepaald zal moeten worden. Het MER geeft inzicht in de relatie tussen de effectscore voor de GEA-objecten en de mate van verstoring. Er wordt echter geen inzicht gegeven in mogelijke mitigerende maatregelen om (verdere) aantasting te beperken.

- De Commissie adviseert voor besluitvorming inzichtelijk te laten maken of en welke maatregelen genomen zullen worden om eventuele (verdere) aantasting van GEA-objecten en waardevolle geomorfologische vormen te voorkomen dan wel zoveel als mogelijk te beperken.

2.5 Archeologie

Voor de locatie van het compressorstation zijn verschillende locatiealternatieven onderzocht. De betreffende locaties liggen alle in gebieden met een hoge kans op het aantreffen van archeologische vondsten of sporen. Dit is in het MER vertaald met een uniforme, negatieve score (-) voor het aspect archeologie. Echter, voor slechts één locatie, het voorkeursalternatief, is een veldonderzoek uitgevoerd.¹¹ Dit onderzoek heeft aangetoond dat de locatie op een archeologische waardevolle donk ligt. Zonder veldonderzoek kan er niet vanuit worden gegaan dat dit ook geldt (of niet geldt) voor de overige beschouwde locaties. Om te bepalen of de verschillende locaties wel/niet onderscheidend zijn voor wat betreft het onderwerp archeologie had ook voor de andere drie locaties een veldonderzoek moeten worden uitgevoerd.

Aangezien de keuze voor het voorkeursalternatief naar alle waarschijnlijkheid niet zal worden beïnvloed door de *afwezigheid* van archeologische vondsten op de drie overige locaties acht de Commissie het niet zinvol om het veldonderzoek voor besluitvorming over de locatie van het compressorstation te laten uitvoeren. De Commissie acht wel van belang dat wordt onderzocht of en welke mogelijkheden bestaan om de donk intact te houden hetzij de schade te minimaliseren.

- De Commissie adviseert te laten onderzoeken op welke wijze schade aan de donk zoveel mogelijk voorkomen of beperkt kan worden.

2.6 Voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijke alternatief

Bij de tracering en de ontwikkeling van het voorkeursalternatief is de initiatiefnemer reeds uitgegaan van zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken van de gevolgen voor het milieu. Het meest milieuvriendelijke alternatief

---

¹¹ Voor de drie andere onderzochte locaties is uitsluitend een bureaustudie uitgevoerd.

(mma) bestaat uit het voorkeursalternatief met daarbij een aantal aanvullende mitigerende maatregelen. De aanvullende mitigerende maatregelen het effect daarvan zijn benoemd maar er is op lokaal niveau niet duidelijk of maatregelen genomen kunnen worden. Voor besluitvorming is van belang dat ook op lokaal niveau inzichtelijk is welke aanvullende mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden. Aangezien het voorkeursalternatief reeds voorziet in een groot aantal 'effectbeperkende' maatregelen¹² constateert de Commissie dat het voorkeursalternatief en het mma weinig onderscheidend zijn.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag voor besluitvorming de aanvullende mitigerende maatregelen op lokaal niveau te laten specificeren.

---

¹² In het MER wordt een onderscheid gemaakt tussen 'effectbeperkende' maatregelen en 'aanvullende mitigerende' maatregelen. Beide maatregelen zijn maatregelen gericht op het voorkomen of beperken van de effecten van de voorgenomen activiteit. De term effectbeperkende maatregelen wordt gebruikt voor maatregelen die onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief terwijl de mitigerende maatregelen onderdeel uitmaken van het mma.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Bureau Energieprojecten, coördinerend namens de gemeenten Papendrecht, Sliedrecht, Dordrecht, Binnenmaas, Strijen en Reimerswaal en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant en Rijkswaterstaat

Besluit: Herziening bestemmingsplannen en aanvraag vergunningen in het kader van de Grondwaterwet en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C8.0 en D15.1

Activiteit: Aanleg aardgastransportleiding, aanleg compressorstation, aanleg nieuwe afsluiterlocaties en uitbreiding bestaande afsluiterlocatie met een reduceerstation.

Betrokken documenten:

- Milieueffectrapport Leiding Wijngaarden-Ossendrecht, 8 januari 2008;
- Addendum MER Gasunie Wijngaarden-Ossendrecht, 23 april 2008.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: de Staatscourant d.d. 28 maart 2007

aanvraag richtlijnenadvies: 16 maart 2007

ter inzage legging startnotitie: 29 maart tot en met 9 mei 2007

richtlijnenadvies uitgebracht: 23 mei 2007

richtlijnen vastgesteld: 20 september 2007

kennisgeving MER in: de Staatscourant d.d. 13 maart 2008

aanvraag toetsingsadvies: 14 maart 2008

ter inzage legging MER:

- 13 maart tot en met 23 april 2008 bij de bovengenoemde bevoegd gezagen met uitzondering van de gemeente Dordrecht en gemeente Papendrecht);
- 20 maart tot en met 30 april 2008, gemeente Dordrecht;
- 27 maart tot en met 7 mei 2008, gemeente Papendrecht.

toetsingsadvies uitgebracht: 9 juni 2008

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenaemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies

tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. W.A.M. Hessing

ir. A.J. Pikaar

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

prof. ir. J.J. van der Vuurst de Vries

drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Brandweer Zuid-Holland Zuid, Dordrecht
2. Waterschap Hollandse Delta, Ridderkerk
3. Waterschap Rivierenland, Tiel
4. Oasen N.V, Gouda

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht**

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Wijngaarden en Ossendrecht een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de bouw van een nieuw compressorstation bij Wijngaarden. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2372-4